

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА І ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ»

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Шифр та назва спеціальності	226 «Фармація, промислова фармація»
Назва освітньо-професійної програми	«Фармація»
Рівень вищої освіти	Магістерський
Кафедра	Фундаментальних дисциплін та інформатики
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Обов'язкова
Форма навчання	Очна, заочна

Викладачі

Прізвище, ім'я, по батькові	Бойченко Наталія Михайлівна
Посада	професор кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	доктор філософських наук професор
Електронна адреса	n_boychenko@nuozu.edu.ua
Телефон	(044) 205 49 87
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/informatyky/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/9960-boychenko-nataliia-mykhalivna#gsc.tab=0
Консультації	понеділок: 10.30–15.30, четвер: 10.30–15.30
Прізвище, ім'я, по батькові	Пустовіт Світлана Віталіївна
Посада	професор кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	доктор філософських наук професор
Електронна адреса	pustovit-sv@nuozu.edu.ua

Телефон	(044) 205 49 87
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/informatyky/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/9959-pustovit-svitlana-vitaliivna#gsc.tab=0
Консультації	понеділок: 10.30–15.30, четвер: 10.30–15.30
Прізвище, ім'я, по батькові	Кривітченко Ольга Олегівна
Посада	старший викладач кафедри
Науковий ступінь, вчене звання	докторантка з філософських наук
Електронна адреса	o.kryvitchenko@nuozu.edu.ua
Телефон	(044) 205 49 87
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/informatyky/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/9962-berezina-viktoriia-viacheslavivna#gsc.tab=0
Консультації	понеділок: 10.30–15.30, четвер: 10.30–15.30

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	Навчальна дисципліна «Етика і деонтологія у фармації» має на меті ознайомлення студентів із ключовими етичними нормами, цінностями та вимогами в професійній діяльності у сфері фармації. Предмет вивчення навчальної дисципліни – етико-правові засади поведінки фармацевта при виконанні своєї професійної діяльності, комплекс загальноетичних та професійних питань у взаємодії фармацевта з населенням в сучасному суспільстві з урахуванням відповідних правових норм та аспектів професійної діяльності майбутнього фармацевта.
Мета дисципліни	Оволодіння етичними та філософськими знаннями, уміннями, навичками та іншими компетентностями, що є необхідними для професійного та особистісного розвитку й самовдосконалення; ознайомлення з етичними цінностями, моральними чеснотами, нормами та принципами, пов'язаними не лише зі сферою майбутньої професійної діяльності, але й із повсякденним життям; розвиток навиків комунікації з різними групами населення, спираючись на фундаментальні принципи, норми та вимоги застосовної етики та деонтології у фармації. Ознайомлення студентів з Етичним кодексом фармацевтичних працівників України та відповідними керівництвами міжнародних організацій та проведення своєї професійної діяльності у відповідності до цих документів; гуманізація професійної діяльності фармацевта та окреслення цієї професії як соціально значущої як для здоров'я окремої людини, так і для суспільства в цілому.
Завдання дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1) ознайомлення здобувачів освіти з етико-правовими проблемами в галузі охорони здоров'я; 2) розуміння соціокультурного та теоретико-методологічного контексту фармацевтичної етики; 3) застосування основних положень професійних етичних кодексів; 4) аналіз етичних дилем, застосування відповідних етичних принципів і норм деонтології у професійній діяльності

	відповідно до міжнародних і національних стандартів, законодавства в галузі охорони здоров'я, за спеціальністю фармація.
Пререквізити	Навчальна дисципліна базується на знаннях дисциплін загальної підготовки (анатомія та фізіологія людини, аналітична хімія, мовні дисципліни, біологічна фізика з фізичними методами аналізу, вища математика і статистика, загальна та неорганічна хімія тощо) і філософія та основи академічної доброчесності.
Постреквізити	Навчальна дисципліна є базою для вивчення дисциплін професійної підготовки та вибіркового дисциплін, зокрема біоетика, релігієзнавство, філософія збереження здоров'я.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>ЗК 02 Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 05 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 06 Здатність працювати в команді професійної діяльності.</p> <p>ЗК 07 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 08 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 10 Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>ФК 01 Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації/промислової фармації у широких та мультидисциплінарних проектах.</p> <p>ФК 02 Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проектів в сфері фармації.</p> <p>ФК 03 Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових та незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p> <p>ФК 4. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.</p> <p>ФК 14 Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.</p> <p>ФК 15 Здатність застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички, дотримуватись фундаментальних принципів фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях, цінностях, етичних нормах професійної</p>

	поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв міжнародних організацій.
Результати навчання	<p>ПРН1 Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.</p> <p>ПРН2 Критично осмислювати наукові та прикладні проблеми у сфері фармації.</p> <p>ПРН8 Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей.</p> <p>ПРН10. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.</p>
Обсяг дисципліни	<p>Загальний обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС, 90 годин.</p> <p>Для очної (денної) форми навчання: аудиторних 36 години, самостійна робота 54 годин.</p> <p>Для заочної форми навчання: аудиторних 14 годин, самостійна робота 76 годин.</p>
Форма підсумкового контролю	Залік
Строки викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 2 семестрі

Програма дисципліни

Назви тем

	Модуль 1. Вступ до етики та деонтології у фармації.
1.1	Вступ до студій: про відмінність настанов гуманітарних і природничих наук (методологія як те, що дає предмет дослідження). Методологічне місце критики в царині гуманітарних досліджень.
1.2	Філософське, соціокультурне та релігійне підґрунтя етики.
1.3	Особливості та основні етапи становлення деонтології.
	Модуль 2. Етико-правові та етичні аспекти регулювання діяльності фармацевта.
2.1	Етико-правові засади регуляції діяльності фармацевта.
2.2	Принципи та правила етики та біоетики у професійній діяльності фармацевта.
2.3	Етико-деонтологічні принципи професійних стосунків у галузі фармація.

Самостійна робота здобувача освіти

Самостійна робота являється елементом Навчально-методичного комплексу дисципліни, затверджується кафедрою, підлягає щорічному перегляду з метою дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти. Список завдань або доступ до них надається здобувачам на першому занятті з певної теми. Самостійна робота з дисципліни складається з 5 завдань, серед яких написання есе, реферату та підготовка презентації. Усі завдання мають бути виконані та здані (надіслані) викладачеві за день до проведення залікового заняття. Приклад одного з видів завдань: Презентація на тему «Етичні аспекти стосунків між суб'єктами фармації і державою». Розмір шкали ЄКТС за навчальною дисципліною дорівнює 200 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається зі 111 балів.

Організація навчання

Навчальні технології та форми і засоби навчання

На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.

На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Самостійну роботу здобувача викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувачем за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;

- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Біоетика. Методичні вказівки для практичних занять навчальної для студентів I курсу заочної форми навчання підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація. Промислова фармація»: Львів, 2022.
2. Бойченко Н. Принципізм в біоетиці: особливості та можливі обмеження. *Filosofiya osvity. Philosophy of Education.* – 2023. – № 29 (1). – С. 202-215.
3. Вишнеvsька Л. В. Етика і деонтологія у фармації: курс лекцій для студентів фармацевтичних спеціальностей. – Херсон: Айлант, 2020. 160 с.
4. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України. - Х: НФаУ: Золоті сторінки, 2010. 16 с.
5. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М. Деонтологія в медицині: підручник (ВНЗ IV р. а.) 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. 240 с.
6. Малий В. В., Сафіуліна З. Р., Кобець М. М. Етика та деонтологія у фармації: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. – Харків: Золоті сторінки, 2017. 248 с.
7. Пономаренко М.С. Етична декларація – стандарт поведінки медпредставника, провізора-консультанта в інформаційно-довідковій та рекламній діяльності при просуванні ліків на фармацевтичному ринку України // *Фармац. журн.* – 2007. – № 5. – С. 35-41.
8. Пустовіт С. В., Бойченко Н. М. Викладання філософії у навчальних закладах післядипломної медичної освіти: місце етичної та біоетичної проблематики // *Інтегративна антропологія.* – 2018. – №. 1. – С. 4-9.
9. Світова деонтологічна думка. Антологія текстів: навч. посібник / упоряд. А. Довгань. – Тернопіль: ТІСІТ, 2003. 200 с.
10. Сметаніна К.І. Етика і деонтологія у фармації: конспект лекцій. – Луцьк: вид-во Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 60 с.
11. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: навч. посіб. / за заг. ред. А. П. Алексєєнко, В. М. Лісового. – Харків: Колегіум, 2020. 340 с.
12. Філінюк, О. М., Алешко Д. В., Бабенко М. М., та ін. Нормативно-правова основа прийняття рішень по впровадженню медичних технологій на рівні лікувального закладу в Україні // *Фармацевтичний журнал.* – 2022. – Вип. 1, лютий. – С. 6-14.
13. Hubenko H., Boichenko N. The future of moral theories: reflecting on Torbjörn Tännsjö's book "Setting health-care priorities" // *Arhe.* – 2020. – Т. 17. – Р. 33.

Додаткова література

1. Бауман З. Етика постмодерну. – К.: Port-Royal, 2005. 325 с.
2. Бойченко Н. М. Етичні цінності сучасної університетської освіти: філософська рефлексія // Дисертація, НАПНУ Інститут вищої освіти. – 2016.
3. Грищенко О. М., Кулініченко В. Л., Тернова О. М, Тодорова В. І. Провізор як провідник принципів біоетики у фармацевтичній практиці. *Фармац. журн.* 2003. № 4. С. 46–50.
4. Деонтологія та етика в клінічній практиці : навч. посіб. Ч. 2 / С. І. Треумова, Є. Є. Петров, Ю. Г. Бурмак, Т.А. Трибрат ; МОЗ України, УМСА. – Полтава: Техсервіс, 2017. 375 с.
5. Етичні засади у фармації: навчати, виховувати, зберігати традиції // *Фармацевт. Практик.* 2014. № 12. – URL: <http://fp.com.ua/articles/etichni-zasadi-u-farmatsiyi- navchati-vihovuvati-zberigati-traditsiyi/>.

6. Етичні стандарти та правила поведінки медичного представника фірми-виробника лікарських засобів в Україні / М. С. Пономаренко, В. О. Борищук, А. А. Бабський та ін. – Київ: Прінт Квік, 2007. 12 с.
7. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. К.: Лібра, 2001. 400 с.
8. Мартинюк Ю. О. Особливості етико-деонтологічних поглядів майбутніх фармацевтів. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Наукова дискусія: питання педагогіки та психології», місто Київ, 3-4 грудня 2021 р. Київ, 2021.
9. Марчук М. Г. Аксиологічний потенціал наукового знання: поняття, структура, спосіб актуалізації [Текст]: дис... д-ра філос. наук: 09.00.09 / Михайло Георгійович Марчук; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2002. – 436 арк.
10. Терзі О.О. Правові та етичні засоби громадського здоров'я // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2019. – № 3 – С. 84–90.
11. Sullivan D.M., Anderson D.C., Cole J.W. Ethics in Pharmacy Practice: A Practical Guide. Springer, 2021. 234 p.

Загальна схема оцінювання

Сума балів		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення
100 балів	200 балів		залік/екзамен	
90 - 100	170 – 200	A	зараховано/оцінка	відмінне виконання
82 - 89	155 – 169	B		вище середнього рівня
75 - 81	140 – 154	C		загалом хороша робота
68 - 74	125 – 139	D		непогано
61 - 67	111 – 124	E		виконання відповідає мінімальним критеріям
35 - 60	60 – 110	FX	не зараховано	необхідне перескладання
1 - 34	1 – 59	F		необхідне повторне вивчення дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються наступним чином: Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою (для галузі знань 22 Охорона здоров'я 200-бальною шкалою). Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної
		для іспиту	для заліку		
90-100	A	Відмінно	зараховано		
82-89	B	Добре			
75-81	C				
68-74	D				
61-67	E	Задовільно			
35-60	FX	Незадовільно з можливістю повторного	не зараховано		

		складання			
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни			дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань здобувачів очної (денної) форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 75 балів, і рейтингу з атестації – 25 балів. Для здобувачів заочної форми навчання відповідно – з рейтингу навчальної роботи – 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Політика опанування дисципліни

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- 1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;
- 2) дотримуватись академічної доброчесності:
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Університету.